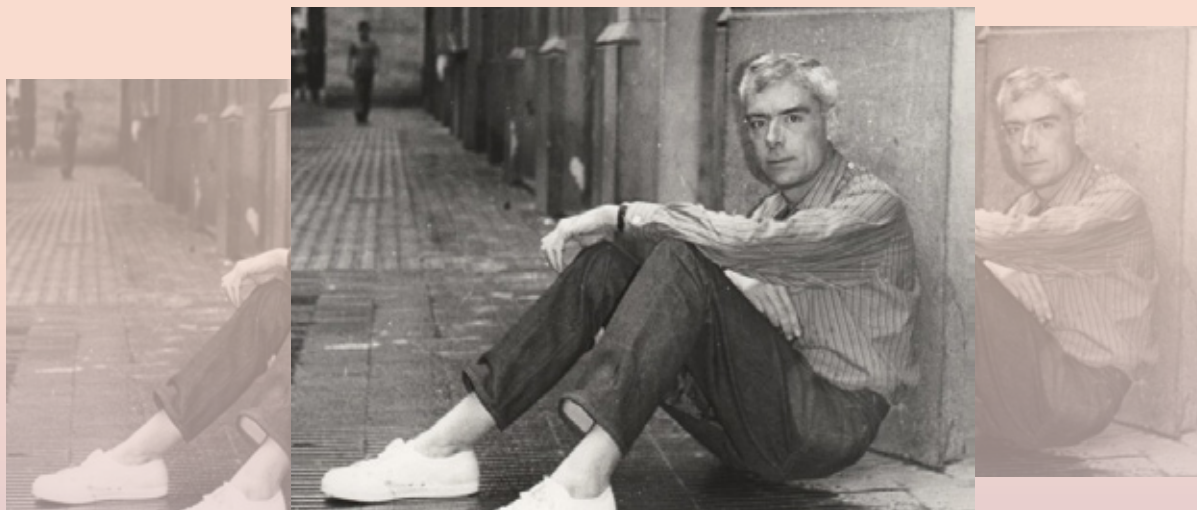

LA VIDA ELEMENTAL DE GABRIEL FERRATER

BERNAT PUIGTOBELLA

Enguany commemorem el centenari del naixement i els cinquanta anys de la mort de Gabriel Ferrater. Jordi Amat li ha dedicat la biografia *Vèncer la por* (Edicions 62), i ha sabut veure que la vida de Ferrater, marcada per la guerra, anava justament de governar la por. Marina Porras ha fet una antologia de la prosa de Ferrater a *Donar nous als nens* (Comanegra), que obre amb un valuós retrat literari. A *Posseït* (L'Altra), Albert Roig ha posat Ferrater en relació als seus coetanis, J.V. Foix, Blai Bonet, Miquel Bauçà o Joan Vinyoli. Obrador Edèndum publica *L'art de la pintura*, una antologia dels seus escrits sobre art. Andreu Gomila ha publicat *Vull subornar la joventut* (Edicions de la UB), un monòleg en homenatge a Gabriel Ferrater a partir de les seves paraules. L'editorial Peu de Mosca publica una edició de *Da nuces pueris* amb il·lustracions d'Alba Domingo i pròleg de Fina Masdeu. I des de 2018 disposeu de l'edició definitiva que Jordi Cornudella ha fet de *Les dones i els dies* (Edicions 62).

Cinquanta anys després de la seva mort, es podria dir de la poesia de Ferrater el mateix que el que ell va dir dels versos de Carner, que «romanen,/ mentre varien els dies i se'ns muden els sentits,/ oferts perquè els tornem a entendre». Potser trobaria excessiu que diguéssim que els seus poemes són «com una pàtria», ell que justament veia en el catalanisme el gran problema de la literatura catalana. Els autors catalans han volgut carregar amb la responsabilitat de defensar el país i han obviat la crítica de les pròpies contradiccions.

Per Ferrater, el poeta es deu en primer lloc a la seva imaginació, i no escriu per ser conseqüent amb una ideologia, que pot ser útil per a la convivència però mai

la condició de possibilitat de l'art. Així com el realisme social va distorsionar als anys seixanta la valoració de les obres literàries, avui Ferrater ens diria que passa el mateix amb les consignes feministes o ecologistes. «La major o menor càrrega d'energia suggestiva que pugui posseir una obra d'art no prové mai de la magnitud del seu tema genèric o de la participació de molts homes en el sentiment o ideologia que la conforma, sinó a la concreció, i a la vitalitat individual o momentània del seu tema específic.»

Cal superar la llegenda del Ferrater suïcida i bevedor («l'alcohol no m'ha suggerit ni mig vers», va dir a Baltasar Porcel) i llegir-lo amb la perspectiva de mig segle per entendre la renovació que aporta a la poesia catalana: modernitza el registre i el lèxic susceptibles de ser considerats poètics amb una sintaxi vertiginosa que posa en una tensió explosiva la frase i el vers. Ferrater va entendre que la poesia també és discurs i va desenvolupar «amb plena convicció i llibertat un moviment narratiu o argumentatiu, trencant amb la rigidesa de la imatge simbolista». Són paraules de Ferrater sobre W. H. Auden que es podria haver aplicat a ell mateix.

Ferrater irromp en una tradició poètica centrada en l'esperit per introduir-hi la consciència que la nostra vida moral és inseparable del cos. Naixem i morim dins un cos, un fet elemental que la repressió catòlica s'obstinava a negar. Com deia ell mateix en una carta a Helena Valentí: «Viure és, abans que res, exercici de l'aptitud de viure, i molt sovint no és res més. Si un aprèn a omplir-se la imaginació d'aquesta elementalitat, se'n treu estímul i disciplina.»